

Vijf jaar Wmo: er is nog veel te doen

Het is alweer vijf jaar geleden dat de Wet maatschappelijke ondersteuning werd ingevoerd. In de Wmo gingen zeven verschillende wetten op, met als bekendste de Wet Voorzieningen Gehandicapten (WVG) en de Welzijnswet. De doelstellingen waren ambitieus: de vraag van kwetsbare mensen zou meer centraal komen te staan, niet de aangeboden voorzieningen. Schotten tussen de verschillende wetten zouden worden afgebroken met meer efficiency en een betere dienstverlening tot gevolg. Taken die eerst bij anderen lagen kwamen nu bij gemeenten te liggen. De participatie van mensen met beperkingen kwam centraal te staan.

In de aanloop naar de Wmo schreeuwden veel maatschappelijke organisaties moord en brand. Gemeenten hadden geen verstand van zorg, dan kon niet goed gaan. Tegelijkertijd met de invoering werd vanuit het rijk ook een efficiencykorting opgelegd en ook die zou leiden tot verschraling. In het begin maakten veel gemeenten die zorgen helaas meer dan waar. Wekelijks waren er wel ergens in Nederland incidenten rond ontslag van thuiszorgmedewerkers en verschraling van de huishoudelijke zorg. In de beeldvorming dachten veel mensen dat de Wmo alleen maar over huishoudelijke zorg ging, terwijl hiermee 'maar' een paar honderd miljoen gemoeid was op een totaal budget van zes miljard. Ook rond de

aanbesteding van leveranciers van hulpmiddelen en vervoer voor mensen met een zorgvraag waren in het begin van de Wmo te veel incidenten. Op de meeste van deze punten is tot op de dag van vandaag zeker sprake van enige verschraling. Daarin hebben tegenstanders van de Wmo dus gelijk gekregen.

Tegelijkertijd hebben de voorstanders van de Wmo ook op onderdelen hun gelijk behaald. Het redeneren vanuit de vraag van inwoners heeft op veel plekken geleid tot vernieuwde soorten oplossingen. Mantelzorgondersteuning is hoger op de agenda komen te staan, al kan daar nog veel meer aan gedaan worden. Gemeenten slagen er steeds beter in om op lokaal niveau tot praktische oplossingen te komen door dingen aan elkaar te verbinden. Het is de vraag of dat met de zeven oude wetten en uiteenlopende uitvoeringsorganisaties ook gelukt was. Echt grote ongelukken zijn tot op heden uitgebleven, al is het nog afwachten hoe het gaat in de komende tijden van bezuinigingen.

Maar de echte slagen rond participatie moeten nog gemaakt worden. Het dichter bij elkaar brengen van zorg en welzijn lukt maar in zeer beperkte mate. Welzijn en zorg blijven fors gescheiden werelden, met daardoor nog veel knelpunten voor betrokken mensen. Het is tekenend dat een proces als de Kanteling nodig is om met behulp van 'keukentafelgesprekken'

samen met betrokkenen te zoeken naar passende oplossingen op individueel niveau. Veranderingen gaan langzaam; helaas staan de meeste gemeenten nog aan het begin van deze Kanteling. Dat is treurig om te moeten constateren, vijf jaar na invoering van een zo belangrijke en omvangrijke wet.

De gedachte achter de Wmo onderschrijf ik volledig: zorg dat zoveel mogelijk mensen kunnen participeren in de maatschappij en geef degenen die dat nodig hebben de benodigde voorzieningen en ondersteuning. Maar op dat punt zit tevens mijn grootste verwondering. De Wmo is binnen de meeste gemeenten het terrein van een kleine groep ambtenaren en slechts één wethouder. Andere wethouders en ambtenaren zijn vooral druk met andere zaken. Op zich prima dat er enige taakverdeling is, maar wil je participatie echt serieus nemen, dan zijn er binnen gemeenten nog heel wat schotten af te breken en is meer collegiaal en integraal bestuur nodig. Ook is meer openheid en benchmarking nodig. Het wordt tijd dat inwoners weten hoe hun gemeente het doet ten opzichte van andere gemeenten en dat zij bij verkiezingen hun stemgedrag hierdoor mede kunnen laten bepalen, net als bij landelijke verkiezingen. Dit vraagt ook wat anders van Wmo-raden, maar daarover meer in een volgende column.

De Wmo is het terrein van een kleine groep ambtenaren en slechts één wethouder.